

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvo mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.— četrtletno K 5.—, mesečno K 1.70. — Inozemstvo celoletno K 30.—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Veliki izgredi v Zagrebu! 15 dijakov nevarno ranjenih!

Volitev v trgovsko in obrtniško zbornico za Kranjsko.

Kandidatje nar.-napred. stranke so:

Za srednjo trgovino

(rdeče glasovnice):

Viktor Rohrmann, trgovec in posestnik, Ljubljana.

Fellks Urbanc, trgovec in posestnik, Ljubljana.

Josip Perdan, trgovec in posestnik Ljubljana.

Za malo trgovino

(modre glasovnice):

Ivan Korenčan, trgovec v Ljubljani.

Ivan Kostevc, trgovec v Ljubljani.

Josip Kraigher, trgovec v Postojni.

Za veliko obrt

(rumene glasovnice):

Ivan Bonač, tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Za srednjo obrt

(bele glasovnice):

Ivan Rakovec, tovarnar in posestnik v Kranju.

Ivan Schrey, pekar in posestnik v Ljubljani.

Fran Schaver Stare, sobni slikar in posestnik v Ljubljani, Sodna ulica.

Lavoslav Bučar, gostilničar in posestnik, Koštanjeva.

Za malo obrt

(zelene glasovnice):

Engelbert Franchetti, brivski mojster v Ljubljani.

Opozarjamo, da morajo ženske volilke v eni ali drugi volilni kategoriji, ki nimajo po obrtnem redu postavljenega upravitelja — kar je redek slučaj — same podpisati glasovnico, poleg njih pa tudi kak moški pooblaščenec, ki mora svojemu podpisu dostaviti: pooblaščenec. Tak pooblaščenec more samo za eno volilko podpisati.

Prenapolnjene srednje šole.

Ker smatramo vzgojo in šolstvo za važen del narodnega in kulturnega življenja, zato je uredništvo »Dana« sklenilo prinašati tu in tam članke o šolstvu in vzgoji iz strokovnjakega peresa. Prvi teh člankov naj velja našim srednjim šolam.

Vedno močnejše se javljajo glasovi o prenapoljenosti srednjih šol. Slovenci do zadnjega

časa te bolezn nismo poznali, celo nasprotno imeli smo vedno premalo srednješolskega naraščaja. L. 1900 smo tvorili Slovenci 4 in pol odstotka vsega prebivalstva dežel v državnem zboru zastopanih, avstrijskih srednješolcev pa je bilo samo 3 odstotke Slovencev. Namesto 3000 srednješolcev, kolikor smo jih imeli leta 1900, bi jih torej morali imeti 4500 v primeri z drugimi avstrijskimi narodnostmi.

V razmerju z drugimi narodi, zlasti z našimi sosedi Nemci in Italijani, še tudi zdaj nimamo preveč srednješolcev. Imamo pa jih premalo in preveč vsled nepravne razdelitve po deželah in srednješolskih vrstah. Imamo preveč gimnazijcev in premalo realcev. Tako smo imeli lansko leto okoli 3200 gimnazijcev, a niti 800 realcev. Odločno preveč gimnazijcev imamo na Kranjskem, premalo srednješolcev sploh in zlasti premalo realcev imamo na Koroškem in Štajerskem. Preostanek na Kranjskem pa nikakor ne popravi primankljaja na Koroškem in Štajerskem, ker nemška politika ne dovoli, da bi se kranjski Slovenci nameščali v slovenskem delu sosednjih dežel. — Pač pa bodo nemški dijaki iz Kranjske dobivali službe po vseh slovenskih deželah, zato so čisto nemške srednje šole na Kranjskem za nas tako škodljive!

Dejstvo torej je, da na Kranjskem tudi Slovenci že moramo konstatirati prenapolnjenost srednjih šol, zlasti gimnazij. Lani je bilo na kranjskih gimnazijah več ko 1800 Slovencev (Nemcev nekaj nad 300), na realkah okoli 500 (Nemcev pa 200). Po statistiki v začetku letošnjega leta je bilo na kranjskih gimnazijah 2407 učencev, na realkah 758.

To je za Kranjsko brez dvoma preveč gimnazijcev.

Proti navalu na srednje šole in k uradniškimi poklicem je grmel celo iz ministrskih klopi v parlamentu, čeravno je oseba dotičnega govornika (barona Gautscha) najnikavnejši zgled uradniške kariere, ker je star komaj nekaj nad 30 let že postal minister.

Namsto pa, da bi šolske oblasti otežile srednješolski študij, so vpeljale razne olajšave, kar bo imelo za posledico še večje število študiranege proletarijata in sicer slabše kvalitete kakor dozdaj. Študiran proletarijat je socialno nevaren element, ako mu beda in kruhoborstvo uniči trdno podlago poštenja in dobre morale.

Na drugi strani mora vedno bolj primanjkovati delavcev in naraščaja v produktivnih poklicih: poljedelstvo, živinoreja, obrt, industrija, trgovina. To pa mora naravnim putem vesti k nadaljnjemu podraženju vseh potrebščin. Ako si je na pr. trgovec z bistroumnostjo, pridnostjo in štedljivostjo pridobil premoženje in prepusti svojo dobro vpeljano trgovino s premoženjem svojemu sinu, bo ta sin gotovo z manjšim dobičkom iz svoje trgovine izhajal in pri odjemalcih in delodajalcih užival več zaupanja kakor kak začetnik. Ako pa trgovčevi sinovi vsi študirajo — četudi dostikrat slabo in z vsemi mogočimi težavami, hčere se pomnožijo s častniki in uradniki, potem se je njihovo premoženje odtegnilo trgovini in se prej ali slej izčrpa. Trgovčev naslednik — začetnik pa mora delati z veliko večjim dobičkom, ako si hoče tudi pridobiti premoženje in si utrditi stališče. K temu še pridejo mnogi konkurzi

da se je opojnost prenašala na drugega; in vendar je Tressignies mnogo ljubil.

Vendar se nahajajo — ne vem ali na čast ali v sramoto človeške nature — v tem, kar običajno prezirljivo imenujemo ljubezensko naslodo, enaka brezdna, kakor v ljubezni. Bila so li ta brezdna, v katera ga je potegnila kakor potegne morje plavače v svoje globine? Šla je daleč preko meja vseh njegovih najgrešnejših spominov, da celo preko sanj njegove strastne in obenem pokvarjene fantazije. Pozabil je na vse — kaj je bila in zakaj je prišel sem, na liho in na stanovanje, ki ga je ob vstopu navdalo s studom. Izsesavala mu je očito dušo iz njegovega telesa v svoje... Opojila je njegove čute, ki jih ni bilo lahko omegliti, do besnosti.

Navdala ga je s tako naslodo, da je prišel moment, ko si je skeptik, ateist ljubezni domišljal, da je vzbudil v ti ženski, ki se je prodajala, hipno razkošje. Da, Robert de Tressignies, ki je imel v žilah skoro ledenost svojega imenskega patrona Roberta Lovelacea je mislil, da je ti prostitutki vzbudil najmanj ljubezensko razpoloženje; ni bilo mogoče, da bi bila z vsemi taka, ako se ni hotela uničiti v najkrajšem času! Trenotek je na to prisegal kakor norec, ta krepkopoljni mož!

Ali to misel, ki se je vžgala ob ognju naslade, ki je bila enako plamteča kakor ljubezen sama, je zatemela skoro senca dvoma... Glas mu je zaklical v notranjosti: »Nisi ti, ki te v tebi ljubi!« Kajti presenetilo jo je, ko je v ognju najgorečnejšega ljubimkanja, s katerim ga je objemala in se mu prilizovala, opazovala raztresena in zamišljena zapestnico, ki jo je nosila na roki in na kateri je Tressignies zapazil moško podobo. Par španskih besed, ki jih Tressignies, nevede tega jezika, ni razu-

mel in ki jih je vmešavala v bakhantične krike, se mu je zdelo naslovljenih na podobo. Misel, da predstavlja »druzega«, da zavzema pri nji mesto družega, kar se tako rado dogaja, kot posledice naše bedne npravnosti in pokvarjene fantazije, sredstvo, ki se ga obupane duše, ki ne morejo do posesti svoje ljubezni, poslužujejo, se je siloma polastila njegovega duha in odredenel je besnosti.

V napadu ljubosumnja in bestialne nečimernosti, ki je mož ne more obvladati, jo je surovo pograbil za roko in je hotel videti zapestnico, ki jo je motrila s takim ognjem, ki gotovo ni bil namenjen njemu in to v trenutku, ko bi se mu morala vdati vsa, vsa...

»Pokaži mi podobo!« je rekel z glasom, ki je bil še rezkejši, kakor prijem roke.

Razumela je, pa brez ponosa je odgovorila: »Pač ne boš ljubosumen na vlačugo moje vrste?« Pa ni bila beseda vlačuga, ki jo je rabila. Ne, v Tressigniesjevo začudenje se je nazvala z najostudnejšim izrazom, s katerim bi jo mogla psovati le baraba.

»Videti jo hočeš!« je pristavila. »Na, poglej si jo.«

In držala mu je lepo, v potu se kopajočo roko pred očmi.

Bil je podoba slabotnega, grdega moža, s poltjo olivne barve in z rumenkasto-črnimi očmi, mrk, pa ne brez dostojanstva; ropar ali pa španski grand bi to mogel biti. Gotovo pa bo grand, kajti okolu vratu mu je visela verižica zlatega runa.

Kje si to vzela?« je vprašal Tressignies in si mislil: sedaj mi pove roman; običajno zgodbo o zapeljavanju, o »prvem«, kakor pripovedujejo vse...

»Vzela!« je vzkliknila ogorčeno. »To mi je dal on sam, pro Dios!«

DNEVNI PREGLED.

Od 1. svečana dalje bo inkasiral inkasant »Dana« mesečno naročnino pri ljubljanskih naročnikih. Opozarjamo, da se vplačuje »Dan« vnaprej in bode torej inkasiral inkasant naročnino za januar in februar pri tistih, ki še nimajo za januar plačane naročnine.

mel in ki jih je vmešavala v bakhantične krike, se mu je zdelo naslovljenih na podobo. Misel, da predstavlja »druzega«, da zavzema pri nji mesto družega, kar se tako rado dogaja, kot posledice naše bedne npravnosti in pokvarjene fantazije, sredstvo, ki se ga obupane duše, ki ne morejo do posesti svoje ljubezni, poslužujejo, se je siloma polastila njegovega duha in odredenel je besnosti.

V napadu ljubosumnja in bestialne nečimernosti, ki je mož ne more obvladati, jo je surovo pograbil za roko in je hotel videti zapestnico, ki jo je motrila s takim ognjem, ki gotovo ni bil namenjen njemu in to v trenutku, ko bi se mu morala vdati vsa, vsa...

»Pokaži mi podobo!« je rekel z glasom, ki je bil še rezkejši, kakor prijem roke.

Razumela je, pa brez ponosa je odgovorila: »Pač ne boš ljubosumen na vlačugo moje vrste?« Pa ni bila beseda vlačuga, ki jo je rabila. Ne, v Tressigniesjevo začudenje se je nazvala z najostudnejšim izrazom, s katerim bi jo mogla psovati le baraba.

»Videti jo hočeš!« je pristavila. »Na, poglej si jo.«

In držala mu je lepo, v potu se kopajočo roko pred očmi.

Bil je podoba slabotnega, grdega moža, s poltjo olivne barve in z rumenkasto-črnimi očmi, mrk, pa ne brez dostojanstva; ropar ali pa španski grand bi to mogel biti. Gotovo pa bo grand, kajti okolu vratu mu je visela verižica zlatega runa.

Kje si to vzela?« je vprašal Tressignies in si mislil: sedaj mi pove roman; običajno zgodbo o zapeljavanju, o »prvem«, kakor pripovedujejo vse...

»Vzela!« je vzkliknila ogorčeno. »To mi je dal on sam, pro Dios!«

Novi naročniki »Dana« dobe na zahtevo ves do konca januarja izišel roman Hiša Saint Pol (Hiša sv. Pavla) brezplačno.

V. seja deželnega zbora kranjskega bo danes, dne 1. februarja 1912, ob pol 10. uri dopoldne. Na dnevnem redu je: Naznanila deželno-zborskega predsedstva. — Poročila deželnega odbora o spremembi zakona o občinskih takсах, o reformi pri deželnem knjigovodstvu in pri deželnih blagajni, o izločitvi davčne občine Gorenje Polje iz občine Toplice in ustanovitvi samostojne krajne občine Gorenje Polje, glede pobiranja 100% doklade v občini Križ pri Koštanjevi l. 1912, o izločitvi davčne občine Veleovo iz sedanje krajne občine Senčur pri Kranju in ustanovitvi samostojne krajne občine Veleovo, o načrtu zakona o dolžnosti za vzdrževanje ograj, o pobiranju 149% doklade po davčni občini Kal v krajni občini Smihel pri Postojni l. 1912, o uravnavi Kamniške Bistrice z zakonskim načrtom. — Namestna volitev:

a) enega člana iz cele zbornice v šolski odsek, b) enega člana iz cele zbornice v kmetijski odsek, c) enega člana iz mestne skupine v personalni odsek. — Volitev namestnika v dež. odbor iz volilskega razreda mest in trgov ter trgovske in obrtne zbornice. — Poročilo finančnega odseka o samostalnem predlogu deželnega poslana dr. Lampeta in tovarišev glede ustanovitve centralne deželne klavnice in mesnice. — Poročilo kmetijskega odseka: v zadevi načrta zakona glede uprave skupnih zemljišč, v zadevi meščanske korporacije v Kamniku, o uravnavi Sore od Godešič do Goričan, o prevzetju kmetijsko-kemičnega preizkuševališča za deželni zavod. — Poročila upravnega odseka: glede načrta lovskega zakona, o ustanovitvi mesta deželnega zemljemera, o peticiji občine Mengeš za uvrstitev občinske ceste Mengeš-Rodica med okrajne ceste, o peticiji občin Mekinje in Kamnik za uvrstitev občinske poti od deželne ceste Kamnik-Motnik do okrajne ceste Kamnik-Črna med okrajne ceste, o samostalnem predlogu poslancev Matjašiča, Jarca in tovarišev, da se rok za brezobrestno posojilo vinogradnikom iz občin Radovica in Drašiči podaljša, o peticiji občine občine Gorje glede uvrstitve nekaterih občinskih cest med okrajne ceste, o nekaterih priredbah v deželni prisilni delavnici v Ljubljani. — Poročilo finančnega odseka o raznih prošnjah. — Poročilo finančnega odseka o deželnem proračunu za leto 1912.

Lepa narodno-napredna zmaga. Pri dopolnilnih volitvah za obrtno sodišče iz volilnega okraja Ljubljane in ljubljanske okolice je zmagala narodnonapredna stranka v dveh skupinah z veliko večino v eni skupini, katero so dosedaj imeli Nemci, pa je prišla v ožjo volitev s kandidati nemško-klerikalne liste. V I. skupini (veleobrti) so dobili naprednjaki 17 glasov, klerikalci pa 175 glasov. V drugi skupini (male obrti), ki je bila dosedaj v dokah klerikalcev so dobili naprednjaki 239 glasov, klerikalci pa 175 glasov. V III. skupini (trgovski obrat) so dobili naprednjaki 178, klerikalci pa 21! Te volitve kažejo na celi črti napredovanje narodnonapredne stranke ter nazadovanje klerikalcev.

Popoln poraz klerikalcev. Zanimive so volitve v obrtno sodišče, ki so se vršile te dni v Ljubljani, kajti klerikalci niso dobili niti v

»Kdo, on? Tvoj ljubček, brez dvoma?« je rekel Tressignies. »Gotovo si ga varala in zapodil te je; pa si se strkljala tako globoko.«

»Ni moj ljubček to, je odtegnila mrzlo in brezčutno, kakor jeklo, na ta razžaljiva domnevanja.

»Morebiti ni več,« je Tressignies dejal, »vendar ga še vedno ljubiš; pravkar sem to videl v tvojih očeh.«

Začela se je grenko smejati.

»Ti torej razumeš ravno toliko o ljubezni, kakor o sovraštvu?« je vzkliknila. »Tega da bi ljubila? Studi se mi! Moj mož je!«

»Tvoj mož!«

»Da, moj mož!« je ponovila; »prvi kavalar na Španskem, trikratni vojvoda, štirikratni marki, petkratni grof, španski grand in vitez zlatega runa. Jaz sem vojvodinja Arcos de Sierra Leone.«

Tressignies, ki je bil od teh neverjetnih besed kakor uničen, se ni upal niti trenutek dvomiti o njih resničnosti.

Bil je prepričan, da vlačuga ni lagala.

Takoj jo je spoznal. Podobnost, ki ga je frapirala na bulvaru, je bila opravičena.

Srečal jo je že bil in pred nedavnim časom! Bilo je v Saint-Jean-de-Luz, kjer je preživel po leti kopalno sezono. Ravno to poletje se je najodličnejša španska družba selila na francoskem obrežju v tem malem gnezdu, ki je bilo tako špansko, da se je človeku zdelo, da je v Španiji in da so mogli fanatični španski patrijote tam prebiti poletje, ne da bi se izneverili domovini.

Vojvodinja Sierra-Leone je bivala na tem kraju celo poletje, ki je bil po svojih običajih, po svoji podobi in po svojem značaju in zgodovinskih spominih španski skozirskozi. Spominjate se gotovo, da so se tu vršile poročne

LISTEK.

J. BARBEYD' AUREVILLY:

Maščevanje žene.

(Dalje.)

In ko se mu sedaj, v svesti si svojega preobvladajočega vtisa, ki ga je bila ona vajena dosegati, burno približala in mu ponudila v višini njegovih ust bujna svoja prsa, z gesto kurtizane, ki zapeljuje na neki Tintorettevi sliki svetnika, je pograbila Tressignies, ki ni bil svetnik, pohlepno poželenje po tem, kar mu je nudila in objel je brutalno izkušnjavo s studijo, ki jo je očito vračala, kajti sama se je stirmoglavila vanjo. Udajala se je li vsem objetjem s tako burnostjo? Kljub izurjenosti v svoji obrti se je zdela to noč tako pobesneta, ogenj bruhajoča, da bi niti silnost bolehnine in nenavadne pohotnosti ne zadostovalo, da bi si jo mogli razložiti. Ali je bila šele začela s cesto hetere, da se je udajala s tako steklostjo?

Nekaj neukrotljivega, obsedenega je ležalo v vsem in bilo je, kakor bi hotela z vsako nežnostjo dati življenje ali pa izsesati dušo drugega. V onem času so se nje tovarišice, ki jim pridevek »lorete« ni zadostoval, rade imenovale »panteriji« po orientalski navadi. In gotovo ni zaslužila nobena izmed njih bolj tega imena, kakor ta tu... Imela je njih prožnost, njih divji pogon, vila se je, grizla in praskala, kakor oni. Tressignies je moral priznati, da mu še nobena ženska, kar jih je dosedaj objemal, ni pripravila takih občutkov, kakor ta stvar, ki je bil tako opojen od lastnega telesa,

eni skupini — v skupini delojemalcev veleobrti — pridejo v ožjo volitev s socialnimi demokrati, kjer bodo pa tudi propadli, ker je toliko kot gotovo, da bodo naprednjaki podpirali socialiste. Tako so se vršile v Ljubljani volitve, kjer so delavci, obrtniki in trgovci temeljito pomedli s klerikalci. Tako je tudi prav! Dolžnost naprednjakov je, da z združenimi močmi starejo pri vseh bodočih volitvah klerikalno strahovlado. Treba je le nekoliko dela in že gre.

Ravnatelj Tomineš na planinskem plesu. Iz Maribora se nam piše: Gimnazijski ravnatelj dr. Tomineš hodi potrt po naših ulicah. V konferenčni sobi je zadnjič razodel nekemu klerikalnemu kolegi svoje bolečine. Iz Ljubljane je dobil neprijetno pismo. Dr. Tomineš se je bil ponudil odboru za planinski ples, da hoče o polnoči v odmoru javno predavati o lenotah **Schulvereine in Südmarke**. Odbor pa se je Tominešu zahvalil za ponudbo in predavanje odklonil. Taka nehvaležnost. Zato hodi dr. Tomineš nekako zamisljen po Mariboru in pojde namestu v Ljubljano rajši na veselico tukajšnje Südmarke v kazino. Govori se, da bo moral odložiti uredništvu »Planinskega vestnika«.

Imenovanje. G. Hinko Reboli, oficial in postajenačelnik c. kr. državne železnice v Ajdovščini je imenovan blagajnikom v Ljubljani, državni kolodvor.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske bo v ponedeljek dne 19. februarja 1912 ob 9. uri dopol. v dvorani hotela »Union« (vhod skozi Franciškansko ulico) v Ljubljani. Spored: 1. Predsednik prične zborovanje. 2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1911. 3. Predložitev družbenih računov za l. 1910. in 1911. in proračunov za l. 1912. in 1913. 4. Volitev novih udov glavnega odbora na mesto po § 18. družbenih pravil izstopivših, ki jim je pošla poslovna doba, a morejo zopet biti voljeni. Ta nova volitev se ima vršiti vsled prošle poslovne dobe za družbenega predsednika g. Franciška Povšeta, komercialnega svetnika, državnega in deželnega poslanca, grajščaka itd. v Ljubljani; za podpredsednika g. Ivana Kneza, predsednika trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, in za odbornike gg.: Leopolda barona Liechtenberga, namestnika deželnega glavarja, grajščaka itd. v Jablovi; Alojzija Paulina, c. kr. veterinarskega nadzornika v Ljubljani, ter Franciška Pavlina, c. kr. višjega stavbnega svetnika v Ljubljani. 5. Predlogi glavnega odbora: a) glede potrditve novoustalovljenih družbenih podružnic; in b) glede izpremembe družbenih pravil na podlagi sklepa v družbenem občnem zboru 14. novembra 1910.

† Božo Smodlaka. V Splitu je umrl v 75 letu življenja c. kr. nadporovnik finančne straže Božo Smodlaka, oče predsednika hrvatske napredne ljudske stranke in državnega poslanca dr. Josipa Smodlake. Božo Smodlaka je prihajal tudi večkrat v Ljubljano in se tu mudil po več dni.

Izključeni mladohrvatski dijaki. Ravnateljstvo Stadlarjeve jezuitske gimnazije v Sarajevu je izključilo osem gimnazijcev, ki so bili naročeni na mladohrvatski list »Mlada Hrvatska«; ravnateljstvo motivira svoj ukrep s tem, da ne more trpeti v svojem katoliškem zavodu dijakov, ki se strinjajo i protikrščanskimi tendencami omenjenega lista.

Narodni kolek 20. IX. 1908. Te dni se je vršila pred praškim sodiščem razprava proti nekemu slovenskemu akademiku, ki je natisnil na razglednico narodni kolek 20. IX. 1908. Pred praškim sodiščem je bil obtoženec oproščen. Včeraj se je pa začela pred tržaškim deželnim sodiščem obravnava proti 7 osebam, ki so obtožene vse istega zločina, da so namreč na svoja pisma prilepljali zaplenjeni narodni kolek. V ti obravnavi je jako zanimiva izpoved obtoženca g. Drnovščka, ki je priznal, da je na neko pošiljatev prilepil oni kolek; povedal pa je, da je one koleke kupil v knjigarni Josipa Gorenjca, kjer so mu, na njegovo opazko, da so isti koleki zaplenjeni, odgovorili, da so koleki res zaplenjeni, a da je bila dotična zaplemba razveljavljena; nekaj dni prej je bila policija vrnila knjigarni koleke, ki jih je bila prej zaplenila. Vsled tega je on z mirno vestjo prilepil kolek na pošiljatev. Na podlagi te izjave je zag. Rybar konstatiral, da je bil v isti dobi zaplenjen kolek, ki ga je bila Ciril-Metodova družba izdala v spomin dogodkov v Ptuj z napisom »Ptuj«, in da je

slavnosti Ludvika XIV., edinega kralja, ki je imel, mimogrede rečeno, veliko podobnosti s španskimi kralji in v tem kraju se je razbila tudi silna življenska ladja princesinje des Ursins. Vojvodinja Sierra-Leone se je nahajala takrat — govorilo se je tako — v medenih tednih z najbogatejšim in najodličnejšim španskim aristokratom. Ko je prišel Tressignies v to ribiško gnezdo, ki je produciralo največje neješke pirate, je razvijala toliko sijaja, kakor ga že ni bilo od dob Ludvika XIV. sem, in blestela v taki lepoti, da je nadkriljevala celo Baskinje, ki so tekmovala s svojimi visokimi, klasičnimi postavami in ultramarinskimi modrimi, zeleno se svetlikajočimi očmi z vsemi v lepoti. Prevzet od te lepote, in opravičen no svojem rojstvu in po svojem bogastvu dobiti vstop v vse kroge, se je Tressignies trudil, seznaniti se z njo, španska družba pa, ki se je usleda okoli vojvodinje in katere kraljica je bila, se je tisto poletje strogo odključila in vstopa ni mogel dobiti noben Francoz, kar jih je preživljalo sezono v Saint-Jean-de-Luz. Vojvodinja, ki jo je imel priliko videti le od daleč na pesku in v cerkvi, spoznati in se je vtisnila v njegovo misel kakor meteor, ki živi v duši tem svetleje in silneje, ker se je bil pokazal v svoji krasi le enkrat in izginil za vedno! Prepotoval je bil Grško in del Azije, pa niti eden balnih stvorov teh dežel, kjer zavzema lepota tako široko mesto, da si paradiža brez nje misliti ne moremo, ni mogel zatemniti trajne in bleščeče podobe vojvodinje.

(Dalje.)

deželno sodišče v Gradcu dvignilo zaplembo glede tega kolka. Tržaška policija je pa, misleča brzokone, da je bila zaplemba kolka »20. septembra« razveljavljena, je vrnila knjigarni te kolke, ter na ta način dovolila prodajo. Branič dr. Mandič je konstatoval, da dotični odlok, s katerim je bil kolek zaplenjen, ni bil priobčen v »Osservatore Triestino«, ki je uradni list za Primorsko, ampak samo v »Laibacher Zeitung«. Obtoženci pa, ki živijo v Primorju, niso bili dolžni čitati »Laibacher Zeitung« in torej niso mogli vedeti, da je kolek zaplenjen. Sodišče je po dolgem posvetovanju sprejelo Rybarjev predlog, naj se vpraša na policiji za informacije o pomoti glede povrnitve zaplenjenega kolka knjigarni Gorenjec, ter da se zaprosi od ljubljanske deželne sodišča vse akte, ki se tičejo zaplembe tega narodnega kolka. V ta namen je bila razprava preložena. — Tako ta nesrečni kolek še zdaj nima miru pred tankovestnimi državnimi pravdniki!

Samorodni ali umor. V soboto zjutraj ob 5. uri je našel prožni uslužbenec južne železnice Niko Kučič ob svojem obhodu pred rukavskim železniškim predorom pri Opatiji onkraj mostu ležati na tiru mrtvo žensko. Obvestil je nemudoma postajo Matulje, na kar je prišel prožni mojster Seidel z ljudmi in žandarmerijo. Kako se je zgodila nesreča, se ne ve, a sledovi, kako bi bila šla v smrt, se dobro poznajo. Na kolu lesene ograje se namreč poznajo ilovnatii sledovi od čevljev, kamor je gotovo stopila, predno je padla v prepad na železniški tir. Ravno tako se pozna, kod je držala v prepad, ker je odkrušena zemlja. Predno pa je prišla na to mesto, je morala preskakati zidove, takšne, kakor se po navadi vidi po Krasu, kajti le čez take zidove vodi pot do tega kraja. Iz tega je sklepati, da je bila morda zasledovana od koga ali pa da je blaznela. Zadržje bi bilo tudi umljivo, ker so Rukovčani slišali okoli polnoči ženske klice in ker je imela lase popolnoma razmršene in ni imela nič na glavi. Identitete umorjenke ne morejo dognati, ker je v kraju popolnoma nepoznana in tudi oblečena drugače, kakor Kastavke. Najbrže bo Kranjica. Krilo je imela pepelnato sivkasto, ravnotak jopič; bluzo pa je imela modre barve s črnimi križi. V žepu mal nožič z enim rezilom in žepno ruto, okoli vratu malo srebrno verižico s tremi svetinjami. Drugega ni našla nič komisija.

Črnogorska brzjojavna agentura. Črnogorska vlada je ustanovila po vzoru drugih držav svojo brzjojavno časnikarsko agenturo. Ravnatelj je imenovan srbski pisatelj in časnikar Miloš Živković, bivši urednik belgrajskega lista »Večernje Novosti«.

Aretiran vojaški begunec. Te dni bi moral pri neki srbski prireditvi v Zemumu gostovati član srbskega kraljevskega gledališča v Belgradu g. M. Beković. Ko pa je policija zvedela za njegovo gostovanje, ga je pustila prvi dan njegovega bivanja v Zemumu aretirati, ker je Beković pred štirimi leti, ko je bil član srbskega narodnega gledališča v Novem Sadu pobegnil v Srbijo, ter se tako odtegnil svoji vojaški dolžnosti.

Novi semenj v Sv. Križu na Vipavskem bode v ponedeljek, dne 5. februarja.

Zimski šport v Bohinju. Iz Bohinja se nam poroča, da so snežne razmere za sankanje in smučji ugodne. Sankališče bode na praznik (Svečnico) dobro prirejeno in odprto. Smučarji imajo priložnost voziti po novih od deželne zveze markiranih terenih. Prijatelji zimskega športa se te novice gotovo razvesele in obiščejo te praznike naš krasni Bohinj. Znižane vozne listke oddaja vsem športnim društvom pisarna Tourist-Office v Ljubljani.

Smrtna nesreča vsled silne burje. V Trstu v svobodni luki se je prepetila nesreča vsled silne burje. Trije premikači so vozili vagon. Pritisnila je burja ter poglaval voz v brzi tek. Premikača Angelj in Jos. Kralj sta se borila, da bi ustavila voz. Voz je drvel naprej; voza vsled burje in prahu ni videl strojnik Jos. Skopinč. Voz ga je na tiru zalotil, podrl ter mu strl glavo, da je obležal mrtev.

Truplo neznanega človeka so potegnili v Trstu iz morja. Oblečen je bil v žametasto obleko.

V Ameriki umrli Slovenci. V Sygan, Pa., je umrl Urban Debeljak, rojen leta 1854 v Hotavljah nad Škofjo Loko. V Ameriki je bil 21 let. — V Alex Ark. je umrl Andrej Keren. Star je bil 29 let in doma iz fare Gorice pri Kranju. — Na progi Lake Shore je ubilo Marka Bastasiča. Natančnejšega o njem ni znanega, kot da je bil star 35 let. — V Clevelandu je umrl rodbini Vrančič sin Josip. V Collinwoodu pa rodbini Jevnikar hčerka Franciška. — V Burdine, Pa., je umrl Josip Brudar, rodom iz vasi Malo Mraševo št. 16 pri Sv. Križu na Dolenjskem. Zrušila ga je neka skala, k i jo je izpodk. — V Mollenauer, Pa., je umrl Franc Végant. Doma je bil iz St. Jurja pri Litiji. Star je bil krog 30 let.

Kolera v Italiji. Od 18. t. m. dalje je Italija proglašena za prostoto kolere, izvzemši kraje: Girenti, Catalinisseta, Siracusa in Messina.

LJUBLJANA.

Tukajšna c. kr. davčna administracija nas je naprosila, naj objavimo, da so od 1. svečana t. l. naprej uradne ure te oblasti določene od 8. dopoldne do 2. ure popoldne. Radi udobnosti davkoplačevalcev postavil se je v večji uradnega prostora na Bregu št. 6. nabiralnik v katerega stranke lahko vlagajo razne spise, vloge, izjave, napovedi itd. Vsi do pol dveh popoldne v ta nabiralnik vloženi spisi se bodo isti dan tudi prezentirali. Priporoča se pa, da se važnejše vloge in spisi kakor do sedaj, tudi vnaprej oddajajo osebo v vložišču v II. nadstropju ali pa vpošiljejo priporočeno po pošti.

Zloben pohabljenec. Včeraj popoldne je 30 letni Franc Stopar v neki gostilni v Kolodvorski ulici tako sitaril in nadlegoval goste, da je morala gostilničarica poklicati stražnika. Možak ki ima leseno nogo, se je pa tudi varnostnemu organu uprl. Začel se je pridušiti, da mu štirje ne bodo kos itd. Ker ni drugače šlo, je stražnik

poklical odgonski voz, v katerega ga je hotel s pomočjo gostov naložiti in odpeljati. Pri tem pa je kar hipoma zaupil, da se mu je poškodovale noga. Poklicali so nato rešilni voz in ga odpeljali v deželno bolnišnico. Pozneje se je dogladalo da je Stopar preje tudi v neki drugi gostilni popival, tam padel in se pri tem nekaj poškodoval na nogi.

Konj v prodajalni. Ko so včeraj popoldne na Bleiweisovi cesti domobranci izkladali krmo, se je od voza odtrgal konj in zdirjal po Knafljovi ulici v Selenburgovo ulico. Tam se je zagnal v vrata Lukasove prodajalne, ki so se vsled sunka odprle in konj je naenkrat stal v prodajalni odnosno delavnici med prestrašenimi pomočniki in vajenci. Konj je nato v delavnici mirno obstal, dokler ga niso zopet izročili vojaštvu. Nesreče se druge ni zgodilo, kakor, da se je konj na gobcu in zadnjih nogah poškodoval ter Lukasu napravil škodo.

Umrli so v Ljubljani: Dne 30. prosinca: Šavs Marjeta, mestna uboga, 69 let, Karlovska cesta 7. — Ernest Sešek, sin trgovskega sotrudnika, 4 tedne, Poljanska cesta 19.

V deželni bolnici: Dne 28. prosinca: Vincenc Ferlič, bolniški strežaj, 62 let. Dne 29. prosinca: Elizabeta Supevc, lišna posestnica, 73 let. — Tomaž Kajzar, opekarški delavec, 36 let.

Tuji v Ljubljani. Dne 29. prosinca: Adolf Brehm, trgovec, Ilmenau. — Adler, Berger, Klauber, Steiner, Schwarz, Gruber, Weiss, Kerschbaum, Weiner, potniki. Dunaj. — Vinko Janovič s soprogo, trgovci, Reka. — Pelzner, Draždane. — Blühweiss, Sohr, Gradec. — Dr. Mandič, Flego, Trst. — Kraus, Budimpešta. — Proksch, Bieleca. — Deutsch, Velika Kaniža. — Spinar, Ribnica. — Marjeta Buresch, Marija pl. Cleve, Hanover. — Lud. Bujda, posest., Maribor. — Jakob Rupnik z ženo, posestnik, Čatež ob Savi. — L. Tomšič, posestnik, Lokev. — V. Peterel, trgovec, St. Peter. — I. Winkler, trgovec, Draždane. — Dr. Jos. Weinberger s soprogo, železn. nadzornik, Dunaj. — Dr. I. Richter, c. in kr. štabni zdravnik, Celovec. — Pfahler, Frankobrod. — Gaedtfier, Lipsko. — Silber-nagl, Bolean. — Klinger, Plzen. — Sabadin, lesni trgovec, Cittadella. — Juri Štrumbelj, posestnik, Sumberk. — Josip Veinčer, tajnik, Celovec. — Bergmann, Marseille. — Kumer, Zenica v Bosni. — Gomše, Sencie le Grand. — Mikič, Zidovič. — Josip Jamšek, gostilničar, Goče. — Krušič, Mrkopalj. — Jernej Levar, mesar, Trojan. — Jela Vlačič, posestnica, Lijašče. — A. Milkovič, posestnikova žena, Rosalnice. — Štefančič, posestnik, St. Peter. — Jernej Andrejka pl. Livnograd, c. kr. gardni podpolkovnik v soprogo, Dunaj. — Dne 30. prosinca: Franja Pavlič, posestnikova soproga, Podbrezje. — V. Demšar, mesar, Žiri. — Fr. Jereb, trgovec, Stravska vas. — Antonija Prevec, odvetnikova vdova, Kostanjevica. — Ljudevit Stiasny, c. kr. okr. šolski nadzornik, Krško. — Julij Petrič, Podgrač. — Ferd. Fortuna, uradnik, Kotor. — Emilio Munzayer, Corsico. — G. Bois de Che-one, arhitekt, Trst. — Mira Petek, Laško. — A. Kujič, posestnik, Karal. — Plahutnik, pravnik, Litija. — Emil pf. Marjanovič, lekarnar, Zagreb. — Bajt, Brno, posestnik, Sp. Idrija. — Fran Novljan s soprogo, žel. uradnik, Opčina. — Kar-el Treven, trgovec, Idrija. — I. Stenovc s soprogo, železn. uradnik, Velenje. — Josip Dom-ladi, Ilirska Bistrica. — Mannheim, Sobotica. — A. Fischer, strokovni učitelj, Slavkov. — E. pl. Panda, tovarniški ravnatelj, Maribor. — Dino mišni, St. Jernej. — Fr. Karlin, mesar, Rogatec. — Fran Mezek, Trata. — Gustav Dentrich, Saarbrücken. — Matija Malenšek, posestnik, Krovavč vrh pri Metliki.

PROSVETA.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Jutri, v četrtek ob 7. se igra za nepar-abonente Ivana Cankarja dramatska pesnitev »Lepa Vida«. Predstava bode okoli pol desetih končana. — V petek popoldne ob 3. se igra pri zelo nizkih cenah priljubljena ljudska igra s petjem »Reveček Andrejček« (za lože nepar). Ker je ta igra primerna za mladino, opozarjamo nanjo starše. Pri predstavi sodeluje orkester. — Zvečer ob pol 8. se poje zadnjič zvečer Weisova opereta »Revizor« in sicer izven abonementa (za lože par) ter pri zelo nizki vstopnini. — V nedeljo popoldne ljudska igra s petjem »Deseti brat«, zvečer pa se igra izvrstna veseloigra Hermana Bahra »Koncert«.

Današnja gledališka predstava se začne že ob sedmih, na kar opozarjamo.

Gostovanje naših igralcev. V petek zvečer gostuje g. režiser H. Nučič v Trstu (»Red iz pravnosti«).

Svetovni violonist Kocijan priredi 5. febr. v Zagrebu v glasbeni dvorani velik koncert, pri katerem sodeluje kot pianistka gospica Saša Majdičeva, iz znane rodbine Vinka Majdiča v Kranju.

DRUŠTVA.

Prva sokolska prireditve v Štepanji vasi se vrši v nedeljo 4. svečana popoldne pri bratu Jožetu Anžiču (pri »Šoršu«) v Štepanji vasi. Na sporedu so skupine telovadcev in igra »Eno uro doktor«. Upamo, da se zlasti napredna Ljubljana odzove vabilu, saj ve vsakdo, kolikega pomena so napredna društva v okolici.

Telovadno društvo »Sokol« na Vrhniki najuljudnejše vabi na kmetijski ples, ki ga priredi na Svečnico dne 2. febr. t. l. v Čitalniških prostorih. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina za člane 1 K 60 v., za nečlane 2 K; za dame 1 K. Želeti je udeležbe v narodni noši. Kostumovani dobrodošli. Godbo oskrbuje orkester bratskega društva Sokola I. iz Ljubljane.

Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov v Ljubljani priredi dne 10. februarja v mali dvorani Narodnega doma svoj zaključni plesni venček, na katerega že danes opozarja vse svoje člane in prijatelje društva. Natančneje sporočilo priobčimo prihodnjic.

»Akademično društvo slov. veterinarjev na Dunaju« priredi v soboto, dne 3. februarja svoj 4. redni občni zbor ob pol 8. zvečer. Lokal

Ungargasse 27. »pri sv. Trojici«. Slovanski gosje dobrodošli.

Ciril Metodova podružnica za Dobravo Kropo, Kamnogorico, Podnart in Ljubno priredi svoj plesni venček dne 4. svečana 1912 v gostilniških prostorih gospoda Antona Pogačnika, župana v Podnartu. — Iz prijaznosti sodeluje oddelek »Podbrežke Lire«.

II. občni zbor Zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem se je vršil včeraj dopoldan v tuk. Narodnem domu. Po pozdravih predsednika g. Ogorelca poroča tajnik g. Pintar o delovanju zveze v lanskem letu. Med drugim omenja tudi petičijo na deželni odbor glede Kobalove kleti, katero pa je ta zavrnil in se tudi pri temu pošteno blamiral. Zveza je posredovala pri dež. vladi in ministrstvu javnih del, da se je sklical občni zbor Deželne zveze za promet tujcev, ki ga popreje že tri leta ni bilo. Zahtevala je Zveza doslejno in primerno zastopstvo v odboru Deželne zveze, kjer imajo prvo besedo duhovniki — pa se jo je »milostno« zavrnilo. Zvezin tečaj v Kamniku je vspeh kar najsijajnejše, čeprav sta ga deželni odbor in deželno obrtno pospeševalni urad ignorirala in nista dala nikake podpore. V Zvezi je včlanjenih 14 zadrug s približno 2000 člani in upanje je na takšno spopolnitev in ojačenje zveze, da bo ta štela konec leta 21 zadrug s 3000 člani. V odbor državne zveze gostil. zadrug sta bila izvoljena gg. F. Kavčič in A. Zajec. Clanarine se je sprejelo v lanskem letu 1013 K 85 vin., trgovsko ministrstvo je subvencioniralo Zvezo z 200 K. Izdatkov pa je bilo 928 K 68 vin., prebitka vsega skupaj je 85 K 17 vin.

Velikanske demonstracije v Zagrebu.

Hrvaška stoji pred resnimi dogodki. Ban Cuvaj je komaj dospel v Zagreb in začel je z nasilstvi in protizakonitostimi, ki so mu jih diktirali v Budimpešti, kjer imajo le en cilj, da uničijo Hrvaško! Razpustil je niti celotno izvoljeni sabor, ki se ni še sestal, kar je popolnoma protiuslavno, pustil je zapreti voditelja hrvaške kmečke stranke Stjepana Radičja, ki so ga policaji vlekli po zagrebških ulicah razoglavega, ker mu niso pustili niti toliko časa, da si poišče klobuk. Pozvali so pred sodišče voditelja srbske samostalne stranke Svetozara Pribičevića, ki ga čaka gotova ista usoda, kakor odlične politike Lorkoviča in Hinkoviča. Cuvaj hoče nastopati tako, kakor je delal nekoč Khuen Hedervary, ki je izval po vsi Hrvaški odločen odpor. Takrat je tekla po vsi Hrvaški kri, vse ječe so bile polne, ban Khuen pa je divjal s policijo, žendarmen-rifo in vojaštvom. A Hrvaški narod je prenesel ta nasilja, Khuen je moral zapustiti zemljo a zdaj ko je v Budimpešti ogrski ministrski predsednik, snuje načrte, da bi to zemljo še bolj ponižal. Poslal je v Zagreb bana Cuvaja, ki bo nadaljeval njegovo delo, česar je tudi zmožen, kar pričajo njegovi prvi koraki! Začetek je tu.

V Zagrebu je tekla kri,

policija je napadla z golimi sabljami dijake, ko so zborovali na vseučilišču, da izrazijo svoje naziranje o režimu, ki ga je začel na Khuenov način izvajati Cuvaj. Akademična mladina se je dvignila prva, da nastopi boj proti absolutizmu in pri prihodnjih volitvah razvije agitacijo za opoziciionalne kandidate.

Shod bi se vršil popolnoma mirno, da ni vlada sama izzvala krvavih dogodkov. Policija na konjih in peš je zasedla ves vseučilišni trg in vsa javna poslopja, bila je na nogah vsa civilna straža, vse vojaštvo zagrebške posade je bilo pripravljeno. To dejstvo samo posebi že dokazuje, da je bilo Cuvaj hotel izzvati sam kraljeve; kajti če bi dijaki ne hoteli zborovati mirno bi ne sklicali shoda ob belem dnevu ob petih popoldne na akademskih tleh. Policija pa je naskočila zborovalce in jih razgnala,

okončani policaji

so kakor divji planili na dijaštvo ter bili brez pomisleka okoli sebe, tako da so morali pet-najst dijakov težko ranjenih odpeljati. S sabljami nevarno posekana sta tudi dva časnikarja, poročevalca dnevnikov »Neues Agramer Tagblatt« in »Novosti«, ki sta vršila samo svojo časnikarsko dolžnost. Tudi to dokazuje, kako brezobzirno so nastopali policaji, ker so ranili dva moža, ki nista imela z dijaki nič skupnega! Imeli so pač ukaz, da naj bijejo okrog sebe, samo da teče kri! Veliko število dijakov je bilo aretiranih, pa tudi proti drugemu občinstvu, ki je prihitelo na vseučilišni trg, je policija nastopala z največjo brezobzirnostjo in izvršila mnogo aretacij. — Po mestu vlada veliko razburjenje, ugledni možje in politiki komaj vzdržujejo red, ugledni možje valstvo do skrajnosti ogorčeno. Splošno se sodi, da so današnji krvavi dogodki predgrda resni in grozni dobi na Hrvaškem, hujski nego je bila ona za časa Khuena, ker narod je sedaj radi večnih nasilstev veliko bolj prebujen in bo še hujske nasilstvo rodilo še hujski odpor! S krvjo je začel novi ban Cuvaj, a kako konča svojo misljo na Hrvaškem? V nadaljnem pri-našamo podrobnosti poročila:

Zagreb, 31. januarja. Za danes popoldne ob peti uri je sklicalo zagrebško visokošolsko dijaštvo na vseučiliščnem trgu shod. Policija pa je shod na prostem prepovedala, vsled česar se je isti imel vršiti na akademskih tleh. Na shodu so se razpravljala tudi politična vprašanja in sklenila resolucija, da naj dijaštvo pri volitvah prevzame agitacijo za kandidate opoziciionalnih strank. Ko je bil shod končan se je dijaštvo hotelo mirno raziti. Bil pa je ves vseučilišni trg zaseden s policijo, peš in na konjih. Padlo je le par klincev že pa so policaji na konjih naskočili brez vsakega večjega razloga dijaštvo. Potegnili so sablje in bili brez pomisleka okoli sebe. Začel se je pravi boj. Nevarno s sabljami je ranjeno pet-najst dijakov in dva časnikarja — poročevalca

dnevnikov »Neues Agramer Tagblatt« in »Novosti«, ki sta se kot taka udeležila shoda. Policija je aretirala veliko število dijakov in občinstva, ki je prihitelo na vseučilišni trg, ko so se začeli spopadi. Po mestu vlada veliko razburjenje, vsa zagrebška vojaška posadka je pripravljena že od večera jutraj. Politiki in uplivni ljudje mire prebivalstvo, a ogorčenje vedno narašča, da se je bati najhujšega. Današnji dan se smatra kot uvod resnim a tudi krvavim dogodkom na Hrvaškem.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 31. januarja. Vsled podaljšanja sezij raznih deželnih zborov se snide avstrijski parlament k rednemu zasedanju šele 4. marca t. l.

HRVAŠKA.

Dunaj, 31. januarja. V cesarski kabinetni pisarni in v vojaški prestolonaslednika, sta danes izročila državnozbornski poslanec Desardič in bivši saborski poslanec Zagoraz spomenico stranke prava o neznosnih razmerah na Hrvaškem v kateri prosi stranka vladarja odpomoči.

Dunaj, 31. januarja. Danes se je vršil tu shod hrvaškega in srbskega dijaštva, v katerem se je protestiralo proti vabljenju Tomašiča in bana Cuvaja na hrvaški ples. Sklenila se je resolucija, v kateri se pozivajo vsi poslanci, ki so podpisali spomenico, da naj brzojavno prekličejo svoje podpise.

PESNIKA VRCHLICKEGA ZADELA KAP.

Praga, 31. januarja. Slavnega češkega pesnika Jaroslava Vrchlickega je zadela kap. Njega položaj je radi visoke starosti in boleznosti brezupen.

PORTUGALSKA.

Lizbona, 31. januarja. Vsled nemirov v deželi sta angleška in nemška vlada ponudili portugalski pomoč, katero je ta tudi sprejela. Danes je dospela v Lizbonsko pristanišče angleška bojna ladja, ki se je usidrala pred mestom. Položaj je skrajno resen.

P. RAJMAN.

Varšava, 31. januarja. Proti pobeglemu prijorju Čenstohovskega samostana p. Rajmanu je izdana tiralnica radi njegovih sleparij v samostanu in radi sokrivde pri zločinu patra Maczocha. O Rajmanu sedaj še ni nikakega sledu.

POLNOLETNOST BOLGARSKEGA KRALJEVIČA.

Dunaj, 31. januarja. Danes so se odpeljale s posebnim vlakom v Sofijo državne misije ruske, francoske in španske, da se udeleže proglašenja polnoletnosti bolgarskega kraljeviča Borisa. V Belgradu se tem misijam pridruži tudi srbski prestolonaslednik Aleksander.

RAZNO.

* Na dvorni operi na Dunaju se je te dni igral ciklus Wagnerjevih oper »Nibelungenring«. Ko bi se morala uprizoriti iz tega cikla opera »Götterdämmerung« bilo je ravnateljstvo opere v veliki zadregi, manjkalo ji je pevcev, moralo je naročiti dva gosta iz Brna; a zadnji dan je izjavil tenorist Schmendes, da je bolan, da ne more peti, ravnateljstvo razprodane predstave ni moglo odpovedati, zato je opravičilo bolnega pevca pred občinstvom. Schmendes ni mogel pri predstavi izsiliti niti glasu, ves čas je samo govoril tekst. Razburjeno občinstvo se je zgrajalo nad tako škandalozno predstavo in ves čas sikalo. Take razmere vladajo torej na gledišču, ki razpolaga z milijoni, ki so mu milijonski deficiti nič, a kako naj vrše manjša gledališča svojo nalogo.

* Čez sedem let se vse vrne. Grdo razvado »šnofati« tobak, katere so se že vsi razven prav starih tercijalk odvadili, so zopet začeli uvajati avtomobilisti na Angleškem. V Leedsu imajo celo že cel modern »šnofarski« klub in londonski trafikantje se prav hvaležijo z izbornim razpečevanjem drobnega tobaka. Bog požegnaj!

* Česa se vsega ne izmislijo Parižani!? Nek poročevalec pariškega »Matina« smeši v svojih feltonih razne čudne navade »visokih« krogov in »fine« družbe pariške, zlasti pa drastično spisuje posnemanje obnašanja apačov (pariških barab). Nekako v modo je prišlo v bogatih pariških hišah, da se prirejajo plesi in odigravajo scene z najboljšimi pariškimi ulic. Tako se zabavajo gospodje in dame v apačovskih oblekah prav na enak način, kakor najnižji sloji; le samo nekaj manjka: boječnosti in pretepev s policijo. Ta poročevalec ima celo fotografijo neke take skupine »finih« gošpodov in dam; ni jim zadosti, da se le naše-nijo, morajo se i ovekovečiti. V tej skupini je tudi nek poslanec s svojo ženo, ki je slikana kot kaka navadna poulična cipa. — Nek drug bogat posestnik pa je povabil na svoj »Hausball« prave apače z njihovimi družicami. Toda ti so se obnašali korektno, dostojno plesali in dame, ki so bile navzoče pri tej domači veselici, so se spogledavale, se nad tem pohujševale in baje dejale: kaj bo to, me znamo, me, ne pa ti! — Tem ljudem se gotovo kisajo sicer v mrzlem predpusnem času njihovi možgani.

* Prirodni zakladi Alaske. Visokoletne upanje na razvitek Alaske in sosednjih kanadskih pokrajin po odkritju zlata v Klondyku se doslej še ni uresničilo. Vzlje neugodnemu podnebjju se dežela v gospodarskem pogledu prav čvrsto razvija. Leta 1911. je znašal izkupiček rudarstva 81 in pol milijona mark, torej za 14 milijonov več kot prejšnje leto. Večji del te vsote odpada na dobivanje zlata, skoro 67 milijonov. Poleg zlata je baker najdragocenejša kovina v Alaski. V zadnjem letu je znesla pro-

dukcija bakra 23 milijonov funtov čistega bakra v vrednosti 11 milijonov mark. V povojih je še dobivanje srebra, ki se ga je v lanskem letu pridelalo za milijon kron. Po navedbi geološke preiskovalne komisije je dala Alaska od l. 1880. za 800 milijonov mark kovin; od te svote odpada komaj 40 milijonov na ostale kovine, vse drugo je vrgla produkcija zlata.

* Največji top na svetu. Pred 25—30 leti so tekmovali vse države medsebojno, katere si pribavi največji top. Stotonski angleški topovi so bili nekaj časa prvi, dokler Anglije ni prekosila Italija; tako je imela Anglija topove teške 110 ton, s kalibrom 415 milimetrov, tak top je izstrelili kroglo težko 815 kilogramov, topovi italijanskih bojnih ladij pa so imeli kaliber 431 in izstrelili 906 kg težko kroglo. Ko pa se je spopolnilo izdelovanje razstrelivnega streliva, so se zmanjšali tudi kalibri topov; tako da imajo danes skoro vse bojne ladje topove s kalibrom 305, le Nemčija ima kaliber 280. Pa tudi zadnji topovi se vedno zdatno spopolnjujejo; dognalo se je, da so moderni topovi premajhni, da je teža njih krogelj tudi nezadostna. Zlasti v Angliji in združenih državah ameriškanih se zopet uveljavljajo topovi z večjim kalibrom in večjo težo projektila. Posebno velike topove pa si je nabavila ameriškanska vlada, da jih postavi ob panamskem prekopu; na obe strani — proti atlanskemu in tihemu oceanu — štrle žrela največjih topov, kar jih pozna zgodovina. Ti topovi imajo 400 milimetrov v kalibru, dolgi so 16 metrov, težki 182.700 kg, kroglja tega topa meri 1 meter 63 centimetrov a tehta 1088 kg. V taki krogli se nahaja 68 kg razstreljivne snovi in sicer najhujše, kar jo pozna vojna tehnika, takozvana dinamita. Ti topovi zadenejo gotovo v razdalji 37 kilometrov. Ameriškanska vlada pa se že bavi z novimi načrti, po katerih bi se na ladjah namestili topovi, ki zadenejo gotovo v razdalji 45—50 kilometrov.

Ameriškanska ozkosrčnost. V New-Jorku živi avstrijski trgovec Oskar Krüger, ki je doživel jako neugodno afero pred ameriškanskim sodiščem. Lansko leto inseriralo je neko dekle v enem new-yorških listov, ker je iskala službe. Dobila pa je anonimni odgovor, v katerem ji neznan človek ni ponujal sicer službe, pač pa svojo ljubezen. Prosil jo je v svojem pismu za sestanek, ki ga mu je ona tudi dovolila; pisal ji je še par pisem, katere je vedno podpisoval z imenom Edvard. Nazadnje sta se točno dogovorila za sestanek in sicer ob 4. popoldne na eni najbolj obljudenih new-yorških ulic Union Square. Točno ob naznačeni uri je bila dekle na mestu. Kar pride mimo Oskar Krüger, ki pogleda lepo dekle, ki se mu je nasmehnilo, tudi on se je nasmehnil, nakar pride dekle k njemu in ga vpraša, ako se imenuje Edvard. Krüger je rekel, da ne, a dekle je to odločno trdilo, da je Krüger nazadnje iz šale rekel, da mu je ime Edvard. Dekle mu je nato govorilo o inseratu, o pismih, a Krüger o vsem tem ni vedel ničesar, mislil pa si je, da doživi z deklom lepo šalo, je zatrdil, da je on tisti, ki je dopisoval z njo. Bil je parkrat tudi z njo še potem skupaj, a nato se ni več menil zanjo. Nekega dne lanskega leta pa je prišla v Krügerjevo prodajalno policija, ter ga aretirala. Policija je vložila proti njemu ovadbo, da je zlorabljal pošto kot odpremnico nemoralnega pisma, v katerem je hotel zapeljati neizkušeno dekle. Branil se je na vse načine in zagotavljal, da ni pisal onega pisma, a nič mu ni pomagalo. Pri-

šel je pred sodišče, sodni izvedenci so se izrekli, da je pisal Krüger to pismo in bil je obsojen na eno leto in pol ječe. Krüger je sedel že skoraj eno leto v ječi ko se je posrečilo njegovim prijateljem doseči, da se sodno postopanje obnovi, pri novi obravnavi so izvedenci izjavili, da ni popolnoma gotovo, da bi Krüger napisal ono usodepolno pismo, pod prisego je pa par njegovih prijateljev zatrdilo, da Krüger v onem času, ko je bilo oddano na newyorški pošti pismo, sploh v Newyorku bil ni. Na podlagi teh dokazov je bil Krüger oproščen, ko je presedel že skoro dve tretjini svoje kazni. Ameriškansko časopisje je raditega skrajno ogorčeno ter piše najostreje proti sodišču, od vlade pa zahteva, da nedolžno obsojenemu da veliko odškodnino, ker je v času, ko je bil po nedolžnem zaprt njegova trgovina popolnoma propadla.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Stanovanje z dvema sobama išče mirna stranka za majnik. Ponudbe pod: »Zadovoljnost« pošto ležeče, Ljubljana.

Česke bliščeče brikete,
Šlezjske fine brikete,
Fine štedilniške brikete,
Česki visokoplamteči premog,
največje in najcenejše vročine, priporoča
J. Paulin, tu, Nova ulica 3.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 8.000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 48 —

perutnicami je živelo le temno, nepretrgano gromenje bobna:

Mrtev! Mrtev! Mrtev sem! In v smrti živim!...

V takem stanju se je nahajal Hardy: Bil je mrtev in živel je.

Okoli njega je šlo življenje svojo pot. In polagoma se je spajal s tem življenjem. V hipu pa, ko so prišli sluh, čut in vid v dotiko z naravnim svetom, je pričel razbirati in opredeljevati fantastične občutke, ki so se pomalem pojavljali v sigurnejših obrisih in se zdeli kot nekaka gotovost. Bledel je:

— Smrt je na dnu voda in buči ob mojih ušesih. V smrti so velike ptice, ki se v letu poigravajo na preprogah, pritrjenih z zlatimi žebliji...*)

Kako se bojim. Strašim se pred temi pticami, ki jih goni vrtnec. Bojim se, oh, groza me je pred temo, ki me duši; tako strašen je njen objem... v smrti!...

Čut strahu je vladal nad njim. Vendar se strah ni pojavljal natančno v tem smislu, kakor si ga skušamo osvetliti.

— Vse je vrtnec. Polastilo se me je. Kaj? Kaj me žene? Moj Bog! Smrt me odnaša s svojim vrtnecem in to zibanje bo trajalo večno. Zakaj me ziblje, meni je grozno!... Je-

* Ker smo se spustili v razreševanje te zagonetne faze, je treba, da poiščemo, čemu približno, bi odgovarjale blodnje Hardy-jeve: Velike ptice: oblaki. Preproga: nebo. Žebliji: zvezde.

* Bois Rédon ga odnaša na ramenih.

Kupujte „Dan“!

Izvod samo 6 vinarjev.

Lepo stanovanje

3 sobe itd. v I. nadstropju v prijazni Novi ulici 3 je takoj ali za pozneje poceni oddati. 100

„DAN“ se prodaja v Ljubljani v sledečih tobakarnah:

SITAR, Florjanska ulica.
BLAZNIK, Stari trg.
NAGODE, Mestni trg.
KANC, Sv. Petra cesta.
TREO, Sv. Petra cesta.
KUŠAR, Sv. Petra cesta.
PODBOJ, Sv. Petra cesta.
ELSNER, Kopitarjeva ulica.
BIZJAK, Bohoričeva ulica.
REMŽGAR, Zelena jama.
SVETEK, Zaloška cesta.
JAMŠEK, Tržaška cesta.
JEZERSEK, Zaloška cesta.
LIKAR, Glince.
STRKOVIČ, Dunajska cesta.
ŠTRAUS, Škofja ulica.

ničasto. Opazoval je trenutek to belo, fino, nežno kožo...

Ni čutil, kako so izbuljene oči vseh, kako so uprte v njega, kako pričakujejo onega, kar jim je obetal v besedah...

Sapa jim je zastajala v grlu... niti dihati niso mogli, roke so se jim krčevito zgibale, bili so kakor opojeni te nerazumljive groze, tega strašnega pričakovanja.

Za hip pa je že pritisnil na prsa Hardyjeva konico noža...

VII.

Sanje.

Začeti moramo to paglavie prav od začetka, to je od trenutka, ko je Hardy izlezel iz vode. Njegovi živci so bili takrat v obupnem stanju. Pretrpel je v poslednjih urah dolgo vrsto hudih razburjenj, ki so uničevalno vplivala na njegov, že tako skrajno senzitiven organizem. Boril se je pri prepadu hše Passavant, kjer je prepiral Klavdiju Borgne trebuh; bil se je s stražami in Lancelot Železnoglavce jo je bil skupil na enak način; otepal se je v ulici Saint-Martin z levim pogumom in ranil mnogo napadovalec; ušel je iz čolna in sledil je nečloveški boj v reki...

Otrok dvanaestih let! Niti dvanaest rojstnih dni ni praznoval, vendar bil je hraber, kakor možak in močan, kakor bi jih imel že petnajst. Torej še otrok. Seveda. Vendar v kateri dobi! V dobi, ko je, ponovimo še enkrat, sinček rešil Ivana Dobrega z bojnega meteža. V dobi, ko postane pastarica čez noč vojščak,

Hiša Saint-Pol.

12

Zaradi inventure prodaja Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Mesni trg št. 5

vso izgotovljeno obleko za gospode in dečke
ter konfekcijo za dame in deklice pod glo-
boko reducirano ceno. O. Bernatovič.

Slovenci! Spominjajte se naše prekoristne Ciril in Meto-
dove šolske družbe!

Sveže! Vsak petek Sveže! jadranske in severomorske ribe.

V ponedeljek, sredo in soboto dunajsko-novomeške klobasice
in dunajski kruh. — Vsak ponedeljek praške jetrne in krvave
klobase pri trvdki

T. MENCINGER v Ljubljani,
Sv. Petra cesta.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani ima v zalogi in priporočila sledeče:

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K. Slapšak: Turki pri Sv. Tihnu, ilustrovana knjiga. Cena 120 K.	M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 150 K.	Štupar: 0 prvih in spojnih, ilustrov. Cena 150 K.	Brunet: Telovadba. Cena 4 K.	Mešček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.	
Marolt: Zgodo- vinske učne si- ke. Cena 2 K.	Vizitke	Engelbert Gangl: Beli rojaki. Cena vezani knjigi K 3—, broširani K 260.	Kuverte s firmo	Kaj izide zopet ?	Trgovske račune
Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 150 K. — Rape: Mladini. Cena 150 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 150 K.		Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.		Žirovnikove na- rodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.	
Bretl: Kako si o- hranimo zobe. Cena 20 vin.	Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.	Razni napisi na lepenkah za šole.	Novo! Popravljal- na znamenja na tabelah.	Tabela o pravil- nem mešanju umetnih gnojil.	Vse tiskovine za knjižnice.
Uradne tiskovine za županstva.	Vse najnovejše ti- skovine za o- brtno - nadalje- valne šole.	Stereotipija	Litografija	Muzikalije	Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš,
Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik,
Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.

— 46 —

vrhovni poveljnik in pridobiva zmage. Doba
strel in mrakov, v kateri se giblje rod, ki ga
niti najmanj nismo v stanu primerjati z da-
našnjim in ki preživlja vse stopnje življenja
do tragične lepote in božanske groze...

Hardy se je bil zgrudil na bregu, strit od
vtisov, boja, skrajne prenapetosti živcev, v
trenotku, ko je zadonel iz velikega lurskega
stolpa udar kladiva na zvon.

Zadnji njegov občutek je bil, da ga je
udrili tolkač po tilniku.

Kakor se je bil Bois Redon prepiral, je
bil Hardy navaden mrlič, le s to izjemo, da je
neobičajno hitro otrpnil. Srce ni več bilo.
Koža je postala prozorna in oči so kazale be-
lino. Hardy je bil mrtev...

Morejo pa mrtvi še misliti?...

Ostane li še misel, trepetajoči plamen in
se brani umreti, kadar objame premagano
materijo najvišja utrujenost in se izroči brez
brambe groznim silam razpada? Kdo bi se
upal trditi, da to ni mogoče, ko je morebiti
vse raziskovanje navezano na materialna sre-
dstva in se udejstvuje le potom materije?

Olej, tu, ob znožju slovitega Stolpa, ne-
kaj korakov oddaljeno od tihe vode, leži tru-
plo brez življenja, mrlič...

Ali je pa vse mrtvo v tem bitju?

Ali ne lazijo še misli — blodilke po teh
možganih, kakor prikazni, ki vstajajo v glo-
binah sani?

Bralec more pregledati ta naš slučaj in si
misliti: Katalepsija! Strašna beseda je to, vendar
le beseda, zakrivajoča ravnotako nerazrešljive
tajnosti kakor beseda: smrt. In dozdevanje na

— 47 —

stran, kje je, ki bi mogel potegniti mejo teh
dveh kraljestev?

Poskusimo pa preiskati in razjasniti si te
nedoločne misli-blodilke, potopimo se v duhu
mrtvega...

Hardy je bil mrtev.

In Hardy je mislil.

Vsekakor je bilo to pošastno. Nov svet ne-
znanih podob se mu je odprl. Teme so ga ob-
dajale v početku, ne teme enake temam sveta
in nebes, ampak zgoščene, ki so ga dušile ka-
kor mora, postal je žrtev nerazrešljivega...

Nato so se pojavljale misli, ne druga za
drugo, ampak vse ob enem. Od vseh koncev
zavesti so se bližale in izginjale bliskoma; ni
se mogel domisliti, ni si mogel razlagati; celo
neizogibni red, ki vlada nad mislimi norca, je
bil uničen... kakor da bi bila strela udarila v
možgane; kakor da so postali možgani črna
izba, v kateri so se odpirala in zapirala okna
in vrata s hrupom, brez njegove volje.

Ne moremo si predstavljati, kako blago-
dejno upliva ob nepreglednem številu naših
misli možnost, razporediti čute in voditi naše
misli.

Popolno uničenje direkcije pa je zadelo
Hardyja in groza se je polastila njegove sle-
herne mišice. Ni razločeval več prostora, zdelo
se mu je, da večno pada, pada. Večno, kajti,
čas ni imel v tem padanju kotička, kamor bi se
le za trenutek rešil. Vsi mogočni stebri, ki
vzdržujejo svetovno ogrodje in ki nam pričajo
vsak hip, da smo, so se zrušili; živel je v ni-
čem; čut ničesar se je v njem utrdil; v teh ne-
znanih mislih, ki so ga obletavale z mehкими

„DAN“ se prodaja

v Ljubljani v sledečih tobakarnah:

JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHLER, Kongresni trg.
ČEŠARK, Šelenburgova ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
ŠUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
ŠENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel.prel.pri Nar. domu.
KOŠIR, Hilšerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUŠNIK, Rimska cesta.
UŠENIČNIK, Židovska ulica.
KLEINSTFIN, Jurčičev trg.
KRIŽAJ, Sp. Šiška.
WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTE, Gradaška ulica.
VELKA VRH, Sv. Jakoba trg.